

se ne boji boja. In mi smo prvi, ki gremo vanj brez bojazni.

In tudi Žirovnikov slučaj nas je poučil, da smo zavedni slovenski učitelji. Njegovi tovariši so ga pri zadnji okrajni učiteljski konferenci izvolili svojim zastopnikom v okrajni šolski svet, kar jim bodi v čast, a g. Žirovniku v dokaz, da spoštujejo liberalni naši učitelji in napredne naše učiteljice onega izmed svojih vrst, ki trpi po nedolžnem preganjanju!

Da so hujskali šentvidski klerikaleci tudi ostalo ljudstvo proti nadučitelju Žirovniku, da so pobirali med tercialkami in terciarji nekake podpise, to — se nam zdi — je uganil že vsak naših cenjenih bralcev in bralk, saj je klerikalizmu dobrodošel vsak še tako umazan pripomoček.

Žirovnikov slučaj nam kliče: Obrnimo se od njih z zaničevanjem in s preziranjem!

## Zborovanje „Zaveze“ v Mariboru dne 8. in 9. vel. srpana t. l.

O letošnjem zborovanju „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ so poročali malone vsi slovenski časniki — nam prijazni in nam neprijazni. Naši bralci imajo torej o tem impozantnem zborovanju splošno sliko pred očmi. Mi hočemo polagoma priobčiti vsa poročila posameznih funkcionarjev, da bo tako poročilo o zadnjem „Zavezinem“ zborovanju popolno. Splošno se sodi, da je zboroval 8. in 9. t. m. v Mariboru pravi učiteljski parlament in da še ni bilo doslej „Zavezinega“ zborovanja, kjer bi stopilo naše učiteljstvo tako jasno in odločno z mirno, a stvarno in neustrašeno besedo na dan.

Zborovanje se je vršilo natančno po določenem vzporedju, ki je našim bralcem znan. Zbralo se je v Mariboru nad 300 slovenskih in istrskohrvaških učiteljev in učiteljic, ki so z zanimanjem sledili raznim poročilom in razpravam. Pokazalo je s tem naše vrlo učiteljstvo, ki je združeno v „Zavezi“, da se ne boji nobenih žrtev, kadar je treba pokazati, da je njega ogromna večina naprednega duha in odločno zavzeta za pravice svojega stanu.

O splošnem vtisku, ki smo ga dobili o tem zborovanju, bomo izpregovorili pozneje. Danes začnemo s tajniškim poročilom, ker se nam zdi to za dokaz vztrajnega in plodonosnega delovanja „Zavezinega“ najznačilnejše. Poročilo tajnika, gospoda nadučitelja Česnika, o delovanju „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ od XI. glavne skupščine, ki se je vršila dne 10. kimavca l. l. v Gorici, do 8. vel. srpana 1900 se glasi:

### Slavni zbor!

V čast si štejem i letos poročati slavni delegaciji o delovanju vodstva, oziroma upravnega odbora „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ od zadnje glavne skupščine, katera se je vršila ob nemalih zaprekah lansko leto meseca kimavca v Gorici, do današnjega dne.

V naši „Zavezi“ je združenih 34 slovenskih in hrvaških učiteljskih društev. Na novo se ni ustanovilo nobeno učiteljsko društvo, a črnomeljsko spi še vedno spanje pravičnega. Pričakujemo pa od tamkajšnjega naprednega učiteljstva, da ga zopet zbudi in oživi h krepkemu delovanju.

Glede delovanja posameznih društev ne bom podrobno poročal, ker je isto razvidno večinoma iz poročil, priobčenih v „Učit. Tovarišu“, želeti je pa, da objavijo redno vsa učit. društva svoja poročila v društvenem

glasilu, do si ne bo mogel kdo misliti, da so zanikerna, ali pa da znabiti počivajo na svojih — lavorikah!

Tudi letos mi je konstatovati, da so bila vobče najagilnejša učiteljska društva štajerska, a tudi v kranjskih je postalo društveno delovanje živahneje kot je bilo prejšnja leta. Goriska učitejska društva so, z ozirom na neugodno stanje tamkajšnjega učiteljstva, prav marljiva. — Mnogo je pa — žal — tudi takih društev, ki se navadno zadovoljujejo z enim samim letnim zborovanjem, pri katerem se v naglici prežveči običajni dnevni red ter voli velmožni društveni odbor — in s tem je obenem završen začetek in konec vsega društvenega delovanja. V naših društvih je pač treba več požrtvovalnosti, več življenja in širšega obzorja glede na društveni delokrog! Razne velike in male kadilnice, malenkostni osebni oziri, tesnosrčnost itd. naj izginejo iz naše srede; našim društvom dajmo priliko, da se razvijejo na najširji podlagi, da se gibljejo in dišejo prosto v svežem, svobodnem zraku, da torej delajo in si z delom ohranijo in okrepé svoja telesa in osvežijo svojo kri — da ostanejo zdrava!

„Zaveza“ ima v vseh teh 34 društvih 1345 pravih, 98 podpornih in 61 častnih članov, torej skupaj 1504.

Vsa ta društva so imela v preteklem društvenem letu 95 zborovanj, pri katerih je bilo 194 predavanj in razprav.

Toliko vobče o „Zavezinih“ društvih.

Preidem torej k delovanju „Zaveze“ same.

„Zavezino“ vodstvo je imelo v pretekli dobi 11 sej, upravni odbor pa dve, skupaj torej trinajst. Od teh jih je bilo 8 v Ljubljani, 4 na Primskem pri Kranju, ena pa danes v Mariboru.

Vložni zapisnik šteje do danes 616 števil, izvzemši korespondenco tajniško in blagajniško.

Kmalu potem, ko je „Zavezina“ delegacija potrdila premenjena pravila, so se taista vložila v potrjenje, pa jih vlada ni hotela potrditi, ker je stalo v novih pravilih, da se bo „Zaveza“ potegovala tudi za učiteljske politične pravice. Morali smo torej pravila v toliko popraviti ter smo jih potem zopet predložili pristojni oblasti. Notranje ministrstvo jih je končno potrdilo z ukazom z dne 22. svečna t. l., št. 5224, in tako imamo zdaj „Zavezo avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“, kateri želimo mnogo uspeha pri njenem delovanju za naše duševne in gmotne koristi.

Pri zadnji glavni skupščini je imenovala „Zavezina“ delegacija gg. Ivana Hribarja in dr. Ivana Tavčarja častnim članom „Zaveze“. Tem povodom je nastalo v nasprotnem časopisju grozno vpitje. Vse se je zgražalo nad tako zvezo. „Slovenec“ je sicer poročal, da se je tej izvolitvi pri delegacijskem zborovanju ugovarjalo, a moral je pozneje priznati, da to „ni res“. — Oba častna člana sta zagotovila deputacijo, ki jima je izročila diplomi, da bosta i v bodoče zastavila svoje sile v prosep svobodne šole in svobodnega učiteljstva. O tem se je potem marsikaj pisarilo po raznih časopisih, nasprotniki so zlasti strastno napadali „Zavezinega“ predsednika in pa našega odbornika Dimnika, a brez vsega uspeha. „Zaveza“ je dosegla s tem imenovanjem dvojno, prvič je izrekla s tem svoje priznanje možema, ki sta bila vsekdar zagovornika in podpiratelja naših teženj, a z ozirom na njihovo politično mišljenje se je postavila „Zaveza“ s tem korakom na ono odločno stališče, kjer se neha vsako cincanje in omahovanje, na stališče po geslu: „Bodi jasno!“ kakor se spodobi možem.

Na vdanostno brzojavko, katero je poslala „Zaveza“ iz Gorice Nj. Veličanstvu presvetlemu cesarju, je došla potem c. kr. deželnega predsedstva kranjskega Najvišja zahvala.

Skoro največ dela je dala vodstvu preureditev „Zavezinih“ listov „Popotnika“ in „Učit. Tovarisa“ ter osnovevanje novega lista za mladino, „Zvončka“. Glede teh omenjam velečenjeni delegaciji v informacijo sledeče:

Pri „Učit. Tovarisu“, ki je postal z novim letom šolsko-politiški list, se je pridržala dosedanja oblika, le papir se je izbral slabši in zatorej cenejši. V redakcijskem odboru so člani vodstva in faktična urednika lista. Tema urednikoma se je določila letna nagrada po 120 gld. — Odgovorni urednik je neučitelj in ga mora brezplačno preskrbeti tiskar Rud. Milic. — Upravištvu in ekspedit je prevzel provizorično dosednji upravitelj tega lista, g. Fran Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). Z ozirom na ogromno delo v prvem času se mu je določil honorar za prve tri mesece po 15 gld. „Učit. Tovarish“ je s to preuredbo pridobil na vse strani, njegovi naročniki se množe, prijatelji ga cenijo, a nasprotniki ga upoštevajo.

Pri „Popotniku“ se je določila oblika tolika, kot je „Zvonova“. „Popotnik“ ima lične platnice in se tiska na dober papir. Izhaja enkrat na mesec v obsegu dveh pol. Na platnicah sme prinašati razna oznanila. Dasi je strogo znanstven list, ki se bavi le s pedagoškimi in metodiškimi vprašanji in sorodnimi vedami, vendar ni našel milosti pri naših nasprotnikih, seveda zaradi — konkurence! No, „Popotnik“ si je vzlic temu pridobil med objektivnimi čitatelji ono veljavo, kakršno zasluži v polni meri. Tudi pri njem je število naročnikov naraslo.

Uradni razpisi učiteljskih služeb se priobčajo navadno v „Učit. Tovarisu“, ker izhaja po trikrat na mesec in se torej zve pravočasno za vsako razpisano učit. mesto. Če je mogoče, pa prinaša te razpise tudi „Popotnik“.

Deželne šolske svete na Kranjskem, Štajerskem in Primorskem smo obvestili o premembni pri naših strokovnih listih, takisto tudi vse okrajne šolske svete v teh kronovinah, vsem „Zavezinih“ učiteljskim društvom in posameznim članom našim se je pa še posebe razposlala okrožnica, da naj podpirajo gmotno in duševno ta naša podjetja. To okrožnico smo tudi objavili v naših listih.

Štajerski deželni šol. svet nam je na našo vlogo odgovoril, da se uradni razpisi štajerskih učiteljskih služeb v zmislu § 3. štaj. d. š. z. z dne 17. vel. travna 1877 ne morejo priobčiti v „Učit. Tovarisu“. No, okrajni šolski sveti niso tako strogi „paragrafenreiterji“. Sicer pa bode „Učit. Tovarish“ vedno objavljial vse razpisane službe, tudi ko bi jih ne dobil uradno v priobčenje. Tako bode na vsak način ustrezno zahtevam našega učiteljstva.

„Učit. Tovarish“ in deloma tudi „Popotnik“ sta dobila hudega konkurenta v novoustanovljenem listu „Slov. Učitelju“, katerega izdaja neka stranka na Kranjskem, ki se je ravno s tem činom javno postavila v nasprotje z ogromno večino slovenskega učiteljstva. Ker list ni mogel privabiti izmed zavednega učiteljstva skoraj nobene naročnika, je uprizorila dotična stranka agitacijo, da se na „Slov. Učitelja“ naroče kolikor mogoče vse šole ozir. krajni šolski sveti. To se je v prav mnogih slučajih tudi posrečilo, dasi je to nezakonito, oziroma kaže na brezbriznost dotičnih šolskih vodij. Gotovo je, da šole ne smejo podpirati strankarskih, političnih listov, torej ne „Učit. Tovarisa“, pa tudi ne „Slov. Učitelja!“ Pri določitvi, katere knjige in časopise se imajo za kako

šolo nabaviti, ima — po izrečnem besedilu šol. zakona — prvo besedo šolski vodja! A mnogo jih je, ki tega niti ne vedo.

Da se ta konkurenca nekoliko zenači in z ozirom na dejstvo, da dosedaj edini mladinski list „Vrtec“ ni več ustrezal svojemu namenu, je sklenilo vodstvo „Zaveze“ in nekateri povabljeni bližnji odborniki v seji dne 18. listopada, da prične „Zaveza“ izdajati nov mladinski list „Zvonček“. Ta sklep je bil velike važnosti in tudi odgovornosti, pa iz finančnih ozirov ni kazalo sklicati seje upravnega odbora. Sklenilo se je torej, da se oddaljeni odborniki o tem začasno obvesté ter da se ta sklep predloži naknadno v odobrenje upravnemu odboru, oziroma „Zavezini“ delegaciji. Dotlej pa izdaja „Zvonček“ pod firmo „Zaveze“ poseben konsorcij, ki se je zavezal — v slučaju, da bi upravni odbor, oziroma delegacija ne pritrdila sklepu vodstva in bi ne hotela prevzeti „Zvončka“ v „Zavezino“ last — da bode izdajal list na svoj riziko. Urednik „Zvončku“ je g. E. Gangl, upravištvu in ekspedit pa je prevzel g. L. Jelenc. Oba sta izjavila, da sta pripravljena v slučaju, da bi listu pretila izguba, delati brezplačno. No, hvala Bogu, listu se ni bati izgube. Pridobil si je v tem kratkem času in navzlic hudi protigatitaciji odličnih in priznanih sotrudnikov in toliko mladih pa vendar vestnih naročnikov, da mu je obstoj več kot zagotovljen.

Upravni odbor je v seji dne 16. mal. travna t. l. povsem pritrdil vodstvenemu sklepu, in menim, da tudi slavna delegacija to akcijo odobruje.

„Zavezine“ liste „Učit. Tovarish“, „Popotnik“ in „Zvonček“ prejemajo vsled vodstvenega sklepa z 11. prosinca brezplačno skoro vsi slovenski, oziroma hrvaški pripravniki in pripravnice četrtega in deloma tudi tretjega leta v Ljubljani, Mariboru, Gorici in Kopru. Namen temu je, da se zbudi v mladih, vzprejemljivih srcih naših bodočih tovarišev in tovarišic zanimanje in navdušenje za napredno in svobodno šolstvo in učiteljstvo. A tudi mnogokateri dijak, ki bi sicer znabiti ne prišel nikdar do tega, se vzpodbudi k duševnemu sodelovanju, k pisateljevanju.

Iz teh površnih obrisov je razvidno, da je stala preureditev listov in osnovevanje „Zvončka“ precej truda in dela. Pa upajmo, da se bode to delo stotero izplačalo v sadovih, ki jih bodo rodili naši časopisi.

„Zaveza“ avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev ima zdaj tri svoje časopise, kateri ji delajo čast, na katere je učiteljstvo lahko ponosno in kateri so nam že in nam bodo tudi v bodoče sigurno pridobili mnogo duševnih in gmotnih koristi. Vsakega zavednega slovenskega, oziroma hrvaškega učitelja in učiteljice dolžnost bodi, da jih vsestransko podpira in razširja. Če se to zgodi, smemo imeti trdno nado, da si bode „Zaveza“ v kratkem finančno popolnoma opomogla ter da bode potem vse njeno delovanje lahko intenzivnejše in uspešnejše.

S tiskarjem Rud. Milicem, kateri je bil pravzaprav lastnik „Učit. Tovarisa“, je sklenilo vodstvo v seji dne 3. grudna posebno pogodbo glede lastništva, tiskanja, odgovornega urednika ter glede cen za tisk in papir „Učit. Tovarisa“. Sprejele so se obojestransko v pogodbo sledeče določbe: (Tajnik prečita dotično pogodbo).

Dne 1. listopada se je vršilo na Dunaju zborovanje vsega avstrijskega učiteljstva. To je bil prvi javni pojav solidarnosti vsega učiteljstva, kar



ga deluje v naši monarhiji tostran Litve. Našo „Zavezo“ je zastopal pri tej priliki odbornik g. Gangl, katerega so — ko je govoril slovenski — zlasti viharo aklamirali Jungovci. „Zaveza“ je ob tej priložnosti stopila v dogovor s češko, poljsko in nemško učiteljsko zvezo ter se zedinila z njimi za skupne zahteve in enotno postopanje. „Zavezin“ predsednik se je obrnil na drž. poslanca dr. Ferjančiča, odbornik Gangl pa je govoril na Dunaju osobno z drž. poslancem Šukljatom, ki sta oba izjavila, da bosta pospeševala naše težnje. Prošnja, ki so jo podpisala predsedništva vseh avstrijskih učiteljskih zvez, se je izročila drž. zboru in se je o njej tudi že razpravljalo. Razen tega je bila deputacija, obstoječa iz zastopnikov vseh učiteljskih zvez, pri naučnem ministrstvu in pri drugih merodajnih osebah. S kakim uspehom, nam pokaže prihodnost. To pa že danes lahko rečemo, da naše vprašanje ne pride več z dnevnega reda toliko časa, dokler se ne ugotovi našim opravičenim zahtevam!

V „Tovarišu“ smo objavili poziv do raznih tvrdk, naj priobčajo svoja oznanila v tem listu, ki je postal z novim letom zelo razširjen v učiteljskih krogih. Ta poziv se je potem razposlal še posebej raznim trgovskim firmam. Na posamezna društva se je vposlala okrožnica, naj si naroče „Zavezine“ liste ter agitujejo, da dobe listi dobrih sodelavcev in naročnikov.

O premembi pri „Učit. Tovarišu“ ter o ustanovitvi „Zvončka“ se je poročalo c. kr. dež. vladi in c. kr. državnemu pravdnistvu.

Dne 7. grudna se je vršil v Mariboru splošni shod spodnještajerskega učiteljstva, pri katerem naj bi se obravnavalo o stališču spodnještajerskega učiteljstva napram težnjam in smotrom „mladih“. „Popotnik“ je bil takrat še oficijalno glasilo „Zaveze“, a „Zaveza“ se še ni izjavila doslej ne „za“ ne „proti“ „mladim“, pač pa jej je slabодоšel vsak razpor, ki bi imel cepiti našo solidarnost. Iz tega pa, ker je bilo dotično „vabilo“ priobčeno na uvodnem mestu v „Popotniku“, bi utegnil kdo tolmačiti, da se je vršil omenjeni shod po inicijativi ali v sporazumu z „Zavezini“ vodstvom. Zato je objavilo vodstvo v „Slov. Narodu“ (ker je bilo za „Popotnika“ prepozno) izjavo, da je prišlo dotično vabilo brez njegove vednosti v „Zavezino“ glasilo.

Kakor znano, je določil češko-slovenski spolek v Pragi dve častni nagradi za najboljša slovenska mladinska spisa. Povabilu „Zavezinega“ vodstva na tekmovanje se je odzvalo več pisateljev, ki so vposlali svoje spise v pregled in oceno. Ocenjevalni odsek, obstoječ iz priznanih slovenskih pisateljev, katere je vodstvo v to svrhu naprosilo, je določil prvo nagrado pisatelju Brinarju za spisa: „Medvedji lov“ in „Čukova gostija“; drugo nagrado pa pisatelju J. Troštu za spis: „Na rakovo nogo“.

Vodstvo je sklenilo, da teh spisov „Zaveza“ ne založi sama, ker bi to povzročilo mnogo dela, s katerim so upravniki itak preobloženi, a dobiček bi bil zelo negotov, ampak da jih odda v zalogo kakemu knjigarju proti primerni odškodnini. V to svrhu so se določili pogoji, katere rad prečitam, ako to želi slavna delegacija.

Na mestni šolski svet ljubljanski se je vložila prošnja, da prepusti za „šolski muzej“ eno prazno šolsko sobo na II. mestni šoli. Tej prošnji se je ugodilo, vendar dotični lokal ni povsem primeren. Za razstavljene predmete se je nabavila primerna oprava. „Slovensko učit. društvo v Ljubljani“ je prepustilo „šolskemu muzeju“ brezplačno

vso svojo lepo knjižnico. „Šolski muzej“ sta doslej urejevala gg. Dimnik in Jelenc, pa ga seveda ni mogoče — zaradi nedostatnih prostorov — tako urediti, kakor bi bilo želeli. Zato je predlagal g. Dimnik v ljubljanskem občinskem svetu, da naj se pri zgradbi nameravane III. mestne ljudske šole preskrbi „šolskemu muzeju“ primernih prostorov. Ta predlog je bil sprejet in se je določilo, da dobi „šolski muzej“ v novem poslopju brezplačno tri lepe sobe. — Ker je šolskemu muzeju za sedaj in za bližnjo bodočnost zagotovljen obstanek in glede na to, da so učit. društva vobče v slabih gmotnih razmerah, je upravni odbor razveljavil svoječasni sklep, vsled katerega bi morala prispevati učit. društva za vzdrževanje šolskega muzeja.

Upravni odbor je v svoji seji dne 16. mal. travna t. l. tudi dovolil „Goriškemu učiteljskemu društvu“, ki je imelo ob priliki zadnje glavne skupščine v Gorici za prireditve koncerta jako velike stroške, pa zaradi prepovedi okr. glavarstva, da se koncert ne sme vršiti, nobenega pokritja, izredne podpore 60 K.

Nekateri naročniki „Zavezinih“ listov so jako slabi in zanikerni plačniki; zato je sklenil upravni odbor sledeče: 1. Društveni blagajnik se pooblašča, da iztirja zastanke sodnijskim potom; 2. društveni list „Popotnik“ se ustavi vsem onim, ki ga niso plačali po preteku pol leta, ali se niso naročili nanj pismeno; 3. „Učit. Tovariš“ naj se odpove neplačnikom po preteku prvega četrtletja.

„Zavezino“ vodstvo je vložilo na kranjski deželni odbor prošnjo za ustanovitev prepotrebnih mesečnih šol ter za premembo dotičnega š. zakona. Deželni odbor je z dopisom z dne 2. rožnika t. l., št. 6553, odgovoril, da za zdaj tej prošnji ni mogoče ustreči — menda iz finančnih ozirih.

Urednik A. Gabršček v Gorici nam je naznanil, da misli zopet pričeti z izdajo „Knjižnice za mladino“ v četrtletnih knjižicah za 3 K 20 h na leto. Prosil je, naj bi ga „Zaveza“ podpirala ter je izjavil, da je pripravljen dajati „Zavezi“ od 1000 naročnikov po 200 gld., od 1500 pa po 300 gld. letnega prispevka. To ponudbo je vodstvo sprejelo in je potem objavilo primeren poziv v št. 20. „Učit. Tovariša“. — Ker je g. Gabršček naš prijatelj ter zagovornik naprednega in svobodomiselnega učiteljstva in pa ker bo od tega podjetja imela dobiček eventualno tudi „Zaveza“, so naprošeni gg. delegatje in gđe. delegatinje, naj pri svojih društvi delajo na to, da se na „Knjižnico za mladino“ naroče vse šole, pa tudi učiteljstvo in drugo občinstvo.

Deželnemu šolskemu svetu kranjskemu smo predložili — na predlog nadučitelja Malenška iz Tuhinja — prošnjo, naj ukrene potrebno, da se priredé in izdajo v učne svrhe prometne (t. j. poštné, železniške in brzojavne) tiskovine po izdatno znižani ceni, da se s tem olajša in omogoči praktični pouk o porabi teh tiskovin.

Banka „Slavija“ v Ljubljani je izročila „Zavezi“ letos zopet 1000 K, za katere jo je „Zaveza“ v nekaterih časopisih primerno zahvalila.

Ker na Goriškem naročajo okrajni šolski sveti časopise, je vposlalo „Zavezino“ vodstvo na vsa goriška učiteljska društva okrožnico, naj potom svojih zastopnikov in drugih naprednih udov okr. šol. svetov vplivajo na to, da naroče v prihodnje okrajni šolski sveti za vse šole list „Zvonček“.

Dalmatinskemu učiteljstvu se je vposlal poziv, naj si snujejo učiteljska društva ter naj pristopijo k naši

„Zavezi“, da bo naša vojska tem mogočnejša in veličastnejša ter zmaga naših opravičenih zahtev tem sigurnejša. Ta poziv je objavil dalmatinski „Učiteljski Glas“; ker ga je priobčil tudi „Učit. Tovarš“, je gotovo vsakemu znan in ga torej ne bom tukaj ponavljal.

A nekaj drugega mi je ob tej priliki še pojasniti. Letos je nastal, kakor sem že s početka svojega poročila omenil, nekak konflikt med nekaterimi učiteljskimi društvi istrskimi in med „Učit. Tovaršem“, oziroma „Zavezo“. Učiteljsko društvo „Narodna Prosvjeta“ v Pazinu je vposlalo „Zavezinemu“ vodstvu z dopisom z dne 15. vel. travna izjavo z dne 25. prosinca t. l., v kateri slovesno protestuje proti pisavi „Učit. Tovarša“, oziroma njegovega istrskega dopisnika glede razmerja med istrskim učiteljstvom in duhovščino. To izjavo je priobčil tudi „Učit. Tovarš“ sam. — Radi priznavamo, da je istrska duhovščina v ogromni večini rodoljubna in da se žrtvuje za narodno blaginjo. Saj pa ona večinoma tudi še ni okužena po tistem internacionalnem klerikalizmu, ki je v nesrečo vsakemu narodu in ki je zlasti principijelen in dosleden nasprotnik naprednemu in svobodnemu šolstvu in učiteljstvu.

Izjavljamo pa:

„Učit. Tovarš“ je sicer „Zavezin“ list, vendar „Zaveza“ ni in ne more biti odgovorna za vsak spis, ki se v njem priobči. „Učit. Tov.“ ima razmeroma prav mnogo naročnikov, od katerih se ne more zahtevati, da bi bili glede te ali one točke enakega mnenja. Naše „liberalno“ načelo je, da se čujejo glasovi z raznih strani; le tako, menimo, se bistrijo pojmi in se končno dožene, kaj je pravo in kaj ne.

„Zaveza“ in z njo „Učit. Tovarš“ nista nikakor načelna nasprotnika duhovščine; to bi bilo bedasto. Nasprotno, nas veseli složno delovanje duhovščine z učiteljstvom. A mi si ne mislimo take sloge, kjer je eden gospod, drugi hlapec; eden ukazovalec, drugi pokorni sluga. Ne, mi zahtevamo, da se smatra učiteljski stan enakopravnim in enakovrednim z drugimi, da se ga vpoštevava ne samo pri delu, ampak tudi pri plačilu, da se ne ruši njegove samostojnosti in veljave, sploh, da se ga uvaža vselej in povsod, kakor se gre! Kdor tako ne dela, ni prijatelj naš, nego nasprotnik; on nam ne želi dobrega, nego slabo; on je zoper nas, in mi smo prisiljeni nastopiti proti njemu in najsi je še tako velik in močen!

„Zavezina“ načela temeljijo v našem šolskem zakonu, katerega je sankcioniral naš vladar. Od teh načel ne more „Zaveza“ nikdar odstopiti, sicer bi bilo bolje, da je ni.

„Zaveza“ je primorana nadaljevati svoje delovanje v dosednji smeri, po onem načrtu, ki so ji ga zarisale dolgoletne izkušnje in pa smotri, za katerimi teži učiteljski stan. In te smotre bomo dosegli, dosegli tem sigurnejše, ker nimamo na svoji strani samo — nemškega učiteljstva, ampak tudi bratsko učiteljstvo češko in poljsko in malone vse zavedne in napredne sloje naroda.

Pri „Slomškovi slavnosti“, ki se je vršila dne 5. t. m. v Ponikvi, je bila „Zaveza“ zastopana po deputaciji, sestoji iz predsednika L. Jelenca in odbornikov Gangla, Porekarja, Križmana in Petrička.

Razen navedenih stvari so se obravnavala še mnoga druga manj važnejša vprašanja, katerih pa nisem sprejel v svoje poročilo, ki je itak dokaj naraslo. Omenjam še, da so se vršile v zadnjih mesecih priprave za XII. glavno

skupščino „Zaveze“ v Mariboru. V to svrhu je stopilo vodstvo „Zaveze“ v dogovor z mariborskim slov. učiteljskim društvom, ki se je naši prošnji drage volje odzvalo ter vse potrebno ukrenilo, da se naše zborovanje vrši kolikor možno lepo in brez motenja. Žal, da so se nam tudi tukaj stavile, slično kakor lani v Gorici, ovire, dasi se more imenovati bojazen zaradi nas samo — smešna.

Sklepam, gospoda moja, svoje poročilo z iskreno željo, da bi naša „Zaveza“ kakor doslej, tako i v bodoče hodila čila in krepka po oni poti, ki vodi narode do pravega napredka, omike in svobode, in da bi zastopala interese učiteljstva in šolstva vsekdar mirno in trezno sicer, pa vendar odločno in neustrašno. S tem si bo pridobila vedno večjo naklonjenost in podporo pri naših prijateljih, pri nasprotnikih naših pa — rešpekt.

(Dalje.)

## Slomškova stoletnica na Ponikvi dne 5. t. m.

Ni še videl Spodnji Štajer tako velikanskega slavlja, katerega bi se bilo vdeležilo slovensko ljudstvo iz vseh slojev z enakim zanimanjem in z enako presrečnostjo, kakor Slomškove velike slavnosti na Ponikvi. Vsi vlaki so privržali v pomnoženih vozovih na tisoče in tisoče slovenskega ljudstva od vseh strani širne domovine, a iz sosednjih župnij so se pomikale cele vrste okrašenih uprežnih voz.

Največ občinstva je pripeljal vlak ob pol 9. uri zjutraj. Prišla sta celjski in ljubljanski „Sokol“, „Delavsko društvo“ iz Jesenic na Gorenjskem, ljubljansko „Krščansko-socijalno društvo“ z zastavami ter brezštevilno drugih društev in korporacij. Na kolodvoru na Ponikvi je pozdravil došlece v presrečnih besedah vojni kurat g. Marzidovšek. V nepregledni vrsti, ki se je pomikala ob zvoku „Celjske narodne godbe“, smo videli razen naštetih zastav še ono akademičnega društva „Triglava“ iz Gradca.

Pred vasjo je velel župan ponkovski gosp. Podgoršek ob krasnem slavlolu došlece dobro došle. Vsa vas je bila že ob prihodu tega vlaka prepravljena z najraznovrstnejšimi gosti.

Ker je mariborsko knezoškofijstvo prepovedalo slovansko mašo, je šla večina vdeležnikov k maši ob 10. uri, pri kateri je propovedoval znani govornik prof. g. dr. Medved iz Maribora, „Celjsko pevsko društvo“ pa je želo z veličastnim petjem v spremstvu istotako vrle „Narodne godbe“ vsestransko občudovanje. Škoda, da je zamogel le manjši del občinstva v cerkev, v kateri ima le kakih 3000 oseb prostora.

Ob eni uri je vrela brezštevilna množica z društvi in z zastavami k novi šoli, kjer se je po krasnem govoru g. nadučitelja Vek. Strmška odkrila spominska plošča; učiteljski zbor je prekrasno zapel. Dasi je začelo deževati, je vztrajala nepregledna množica do konca slovesnosti pred šolo.

Banket se je vršil pod prostornim Podgorškovem kozelcem. Dasi sta bili na vseh treh straneh dve dolgi vrsti miz, vendar niso dobili vsi prijavljenci prostora. Mnogoštevilni odlični hrvaški gostje so imeli lastno vrsto miz. Odlični prisotniki so se oglašali v proslavo slavljenca Slomška, hrvaškega, češkega, slovenskega naroda, za hrvaško-slovensko vzajemnost itd. V imenu ljubljanskih Slovencev je govoril župan g. Hribar, v imenu Sokolov g. dr. Tavčar, v imenu Hrvatov gg. Kukuljevič-